

*Л.І. Чулінда
кандидат юридичних наук, доцент
(Національний авіаційний університет, Україна)*

«Net-zero 2050» - один із пріоритетів цивільної авіації

Аналізується внесок ІКАО у досягнення Цілі сталого розвитку ООН 15 (захист навколишнього середовища), підтримка держав-членів глобальної цілі щодо нульового чистого викиду вуглецю до 2050 року «Net-zero 2050» для досягнення стійкої авіації, а також участь України у розробці її забезпечення.

Документ ООН про Цілі сталого розвитку на період до 2030 року є орієнтиром для напрацювання необхідних заходів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного розвитку держав. У процесі досягнення Цілей сталого розвитку ООН у сфері цивільної авіації Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO) бере активну участь, напрацьовуючи стандарти і рекомендації.

Серед 17 Цілей сталого розвитку, які залучають усіх країн світу до сприяння процвітання, захисту планети, забезпечення миру, знищення бідності, щоб до 2030 року всі люди могли жити у безпечному світі, особливу увагу ІКАО приділяє таким пріоритетам цивільної авіації, як безпека, аеронавігаційна спроможність та ефективність, безпека та спрощення, економічний розвиток повітряного транспорту та захист навколишнього середовища [1].

Через напрацювання міжнародних стандартів та рекомендованої практики ІКАО сприяє безпечному та впорядкованому розвитку міжнародної цивільної авіації в усьому світі. У Конвенції про міжнародну цивільну авіацію 1944 року проголошено, що зусилля ІКАО спрямовані на те, щоб цивільна авіація могла розвиватися безпечним та упорядкованим чином, щоб міжнародні повітряні сполучення могли встановлюватися на основі рівності повітряним шляхом і здійснюватися раціонально та економічно.

Вступаючи в еру цифровізації та неймовірних нових інновацій у польотах і двигунах, повітряний транспорт потребує підтримки експертів ІКАО, щоб допомогти впорядкувати безпечне майбутнє для міжнародних польотів. ІКАО впроваджує інновації, щоб відповісти на цей заклик, і розширює партнерство між ООН і зацікавленими сторонами, щоб представити стратегічне глобальне бачення та ефективні, стійкі рішення.

ІКАО впроваджує інновації, щоб відповісти на заклик ООН, робить внесок у досягнення Цілі сталого розвитку 15 (захист навколишнього середовища), розширює партнерство між ООН і технічними зацікавленими сторонами, щоб представити стратегічне глобальне бачення та ефективні, стійкі рішення [2]. Угода щодо CORSIA (Схема компенсації та скорочення викидів вуглецю для міжнародної авіації) стосується викидів вуглекислого газу у важливому секторі промисловості у всьому світі, відображає багаторічні інтенсивні зусилля ІКАО та її держав-членів у співпраці з авіаційною

промисловістю. CORSIA пропонує гармонізований спосіб скорочення викидів від міжнародної авіації, мінімізуючи викривлення ринку, поважаючи при цьому особливі обставини та відповідні можливості держав-членів ICAO. CORSIA доповнює інші елементи набору заходів, компенсуючи кількість викидів CO₂, які неможливо зменшити за рахунок використання технологічних удосконалень та екологічного авіаційного палива, одиницями викидів з вуглецевого ринку [3].

Оскільки зміни клімату впливають на розвиток кожної країни, для досягнення цієї Цілі сталого розвитку авіація напрацьовує кліматичні плани щодо скорочення викидів CO₂. ICAO надає державам-членам стандарти та рекомендації для зменшення впливу на навколишнє середовище викидів CO₂. Комітет ICAO з охорони навколишнього середовища від впливу авіації розробляє рекомендації [4] щодо нових глобальних стандартів для підтримки безперервного впровадження системи щодо компенсації та скорочення викидів вуглецю для міжнародної авіації, а також щодо технічних аспектів стійкості авіаційного палива.

Зростає кількість держав-членів ICAO, які добровільно беруть участь у програмі компенсації та скорочення викидів вуглецю для міжнародної авіації, вживаються заходи, які використовують технологічні інновації та впровадження екологічно чистого авіаційного палива. Так досягається глобальна бажана мета – зростання міжнародної авіації без викидів вуглецю [5]. Ця програма дозволить досягти глобальних амбіційних цілей щодо підвищення ефективності використання палива. Авіакомпанії та аеропорти всього світу визнали важливість скорочення, повторного використання та переробки відходів. Піклуючись про захист навколишнього середовища, ICAO напрацьовує рекомендації щодо екологічно чистих аеропортів, аналізує політику щодо переробки літаків наприкінці їх служби.

Проводячи дослідження економічного, екологічного та соціального впливу авіації та обмінюючись досвідом з іншими міжнародними організаціями, ICAO підвищує обізнаність держав щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та відповідного реагування на його вплив. Надаючи перевагу дотриманню глобальних і безпечних правил розвитку авіаційного транспорту, Рада ICAO ухвалила Глобальний план забезпечення авіаційної безпеки з метою покращення міжнародної взаємодії, реагування та планування для протидії загрозам для пасажирів, вантажів, повітряних суден та об'єктів цивільної авіації [6]. Реалізація Глобального плану відбувається через формування певної культури та створення потенціалу у сфері захисту навколишнього середовища, обізнаності з новими технологіями. Рада ICAO за підсумками засідання Комітету з охорони навколишнього повітряного середовища (CAEP/12, 7-18 лютого 2022 р.), рекомендувала внести зміни до Стандартів і Рекомендацій у Додатку 16 — Охорона навколишнього середовища [3] та закликала країни продовжувати співпрацю через ООН для досягнення спільної глобальної довгострокової бажаної цілі щодо нульового чистого викиду вуглецю до 2050 року.

Після ознайомлення з результатами Комітету ICAO з охорони навколишнього середовища від авіації представники держав взяли політичні

зобов'язання інкорпорувати рекомендації під час підготовки до 41-ї сесії Асамблеї ІКАО, яка визначає міжнародну політику ІКАО на наступні три роки. Міжнародні організації закликають держави розробити національні нормативно-правові акти, щоб авіаційна галузь змогла продовжувати приносити соціально-економічні переваги світу. У вересні 2022 усі 193 держави-члени ІКАО серед інших пріоритетів будуть обговорювати скорочення викидів CO₂ в авіації. Країни підтримують глобальну ціль щодо нульового чистого викиду вуглецю до 2050 року «Net-zero 2050» для досягнення стійкої авіації.

Політ, здійснений сьогодні, виробляє вдвічі менше CO₂, ніж той самий політ у 1990 році завдяки зусиллям галузі зменшити свій вплив на клімат. Хоча аеропорти спричиняють лише невелику частку промислових викидів, вони продовжують надавати пріоритет декарбонізації.

Щоб вирішити зростаючу проблему зміни клімату та зменшити вплив авіаційного співтовариства на навколишнє середовище, Міжнародна рада аеропортів (АСІ) та її члени прагнуть впроваджувати чисті технології, зменшувати викиди вуглецю та парникових газів і вивчати нові ринкові можливості. АСІ та аеропорти-члени вже взяли на себе зобов'язання на глобальному рівні досягти нульового чистого викиду вуглецю до 2050 року за підтримки урядів. Понад 130 аеропортів-членів АСІ перенесли свою ціль до 2030 року. Деякі планують звести чистий нуль до 2040 року, а іншим знадобиться додаткова підтримка для розробки та реалізації своїх дорожніх карт декарбонізації. АСІ співпрацює з урядами та іншими секторами, щоб підтримати всіх своїх членів у досягненні цих амбітних, але досяжних цілей [7].

Україна взяла на себе міжнародно-правові зобов'язання щодо упровадження сталого низьковуглецевого розвитку всіх галузей економіки; створення дієвого правового механізму, який б надійно гарантував пріоритетність екологічної безпеки; здійснення запобіжних заходів щодо охорони навколишнього середовища; безпечного впровадження новітніх технологій тощо [8].

Висновки. Отже, Цілі сталого розвитку спрямовують діяльність міжнародних та європейських організацій цивільної авіації, що є важливим для всього людства. Обмінюючись результатами з іншими міжнародними організаціями, ІКАО підвищує обізнаність щодо реалізації плану зменшення викидів CO₂, навчає та нарощує інституційний потенціал щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та відповідного реагування. Цивільна авіація є однією з найважливіших галузей національної економіки, ефективного функціонування якої є необхідною умовою стабілізації, розвитку міжнародної діяльності, задоволення потреб населення в авіаперевезеннях, забезпечення захисту національних інтересів України.

Діяльність ІКАО у співпраці з державами-членами має вирішальне значення для забезпечення прогресу у сфері навколишнього середовища з метою створення кращого авіаційного простору для майбутніх поколінь, зменшуючи глобальний вплив на клімат, а також для досягнення нульового чистого викиду вуглецю до 2050 року.

Список літератури

1. What contribution does transport make to the UN sustainable development goals? URL: https://unitingaviation.com/news/general-interest/what-contributions-does-air-transport-make-to-the-un-sustainable-development-goals/?fbclid=IwAR0ifCL-SIJ11bOv_mLdNSTe6McNQbYXHlWLxlUFOTxN1XipsJrH2mRfslI
2. Чулінда Л.І. Цілі сталого розвитку: пріоритети цивільної авіації. *Krakowskie Studia Małopolskie*. 2022, nr 2 (34). С.113-133.
3. Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation (CORSA). URL: <https://www.icao.int/environmental-protection/CORSA/Pages/default.aspx>.
4. Aviation green transition progresses through ICAO CAEP URL: <https://www.icao.int/Newsroom/Pages/Aviation-green-transition-progresses-through-ICAO-CAEP.aspx>.
5. Over 100 States now participate in ICAO's Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation. URL: https://unitingaviation.com/news/environment/over-100-states-now-participate-in-icaos-carbon-offsetting-and-reduction-scheme-for-international-aviation/?fbclid=IwAR0aS2nPaxElqjNpWaPHJTvCYiAO_3dv7614uITeUbdRJpfYcagsnDvhc.
6. ICAO Council endorses new Global Aviation Security Plan. 2017. URL: <https://www.icao.int/Newsroom/Pages/ICAO-Council-endorses-new-Global-Aviation-Security-Plan.aspx>.
7. Global goal essential for aviation to grow sustainably while continuing to deliver socio-economic benefits. URL: <https://aci.aero/2022/07/14/the-time-to-act-is-now-aci-urges-states-to-reach-agreement-on-decarbonization-goal-ahead-of-icao-meeting/>
8. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Закон України 2697-VII від 28.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.